

jeg skulde heller ikke have noget imod — det kunde være meget fornuftigt — hvis den Tanke kunde realiseres — jeg tror nu ikke paa det — at f. Eks. 4 Husmænd drev en Gaard, som nu drives af en Gaardmand, det vilde jeg ikke finde noget urimeligt i. Jeg tror endogsaa, der har været Tale om at forsøge med, at 20 Husmandsfamilier kom til at drive en Proprietærgaard, som ellers drives af en Proprietær. Der er i saa Henseende ikke noget at sige, thi hvis Udviklingen viser, at større Gaarde ikke kunne drives som nu, og at Bønderne ikke formaa at drive deres Gaarde, er det meget muligt, at Fremtidens Maade at drive Gaardene paa bliver, at Arbejderne tage fat selv, uden at der bliver nogen Husbond, og ligeledes kan det gaa med Hensyn til Fabrikker og den Slags Institutioner. Men det forekommer mig aldeles absolut nødvendigt, at vi have et virkelig konservativt Parti, som kan passe en lille Smule paa, at man ikke siger her i Landet: Vær saa god, lad bare gaa, lad bare gaa! Ellers tror jeg rigtignok, at disse Forsøg, man taler om baade ved dette Lovforslag og mange andre, kunne blive ret farlige. Det kan ganske vist være meget rigtigt, at Arbejderne kunne drive en Fabrik, meget muligt, men hvad der ikke er rigtigt, er ikke at modsætte sig Forsøg paa — og saadanne Forsøg har man gjort i andre Lande — at drive en Fabrikherre bort fra den Fabrik, som han har.

Jeg skal fatte mig meget kort nu og takke, fordi jeg har faaet Lov til at udtale mig. Jeg gaar ud fra, at dette Lovforslag bliver vedtaget her. Man kunde nu ogsaa sige en anden Ting, som der i og for sig ikke er noget at bemærke imod, men som tværtimod kunde være fortrinlig, at Staten vil ophjælpe Agerbruget herved. Men jeg tror nu ikke, at Staten gør saa megen Nytte i saa Henseende, og hvad jeg ikke vil være med til, er, at Staten giver Penge til Enkeltmand. — Paa lignende Maade kunde man ogsaa sige, at der her gøres Forsøg paa at ophjælpe Landarbejderstanden. Jeg skulde ikke have noget derimod, om Staten, hvis den virkelig kunde, vilde ophjælpe Landarbejderne og maaske gjorde Forsøg paa at faa mere moderne Landbrug frem, men hvad jeg ikke vil, er, som det her foreslaas, at give 20 Millioner til enkelte Mænd. Det forekommer mig radikalt, og jeg sætter mig imod det. — Det, jeg, som sagt, vilde ønske, er, at naar vi nu have faaet denne Lov og lignende Love, og vi have brugt mange Penge, skulde man efterhaanden komme til den

Erkendelse, at disse Love ikke ere konservative, at det ikke er konservativt at give i den Grad mange Penge ud paa den Maade, og at saa de Elementer, som virkelig ere konservative, dels her i Rigsdagen og dels rundt om i Landet, maatte kunne mødes, saa at den Slags Love, naar de i Fremtiden kom frem, vilde blive mødte af et virkelig kraftigt konservativt Parti.

Formanden: Det ærede Medlems Udtalelser stode ganske vist for saa vidt i Sammenhæng med det foreliggende Lovforslag, som de helt igennem toge deres Udgangspunkt fra det. Ved en første Behandling mener jeg heller ikke at burde drage Grænsen for Talefriheden strengt, men jeg finder dog Anledning til at udtale Haabet om, at de følgende ærede Talere ikke ville fordybe sig alt for meget i almindelige politiske Betragtninger, men nærmest holde sig til Lovforslaget.

Madsen-Mygdal: Da det Medlem fra vor Side, som plejer at beskæftige sig med denne Sag, er forhindret i at være til Stede her i Dag, har jeg efter hans Opfordring lovet, at jeg paa hans Vegne skulde gøre nogle Bemærkninger angaaende denne Sag.

Det interesserede mig i Dag ved Begyndelsen af Forhandlingerne at lægge Mærke til, at den højtærede Landbrugsminister (A. Hage) udtalte et levende Ønske om, at det maatte lykkes at faa noget ud af denne Sag, og ligeledes interesserede det mig, at det ærede 1ste Medlem for 6te Kræds (Koch), som plejer at være Ordfører i denne Sag, ligeledes udtalte et stærkt Ønske om, at det maatte lykkes at faa noget ud af den. Det interesserede mig, fordi jeg og mine Meningsfæller baade i dette og det andet Ting nære et meget stærkt Ønske om at faa denne Sag fremmet, og det ligger os paa Sinde at gøre alt, hvad vi formaa for at faa et Resultat ud af denne Sag. Jeg blev imidlertid noget betænkelig ved at høre Slutningen af det ærede Medlems Foredrag, idet han nemlig meget stærkt opfordrede dette høje Ting til at fastholde de Hovedpunkter, hvor man afviger fra det andet Tings Opfattelse. Og skulde jeg dernæst tage Hensyn til den ærede sidste Talers Bemærkninger, kunde jeg have Grund til at være endnu mere betænkelig; men det lod jo til baade paa ham og den ærede foregaaende Taler, som om hans Opfattelse ikke just havde Flertal i denne Sal, saa jeg vil som sagt alligevel